

Základní škola Ulice Míru, Rokycany

Mgr. Sylva Zemánková

Mgr. Monika Abrtová

Obsah

1	Navštívená lokalita	2
2	Cíl projektu	2
3	Postup při zpracování.....	2
3	Terénní deník	3
4	Závěr miniprojektu	3
5	Přílohy.....	5
6	Použité odkazy	6

1 Navštívená lokalita

Navštívili jsme Ejpovické útesy a zatopený Ejpovický lom. Tyto útesy spolu s lomem se nacházejí u obce Ejpovice, přibližně 1 km severně od obce. Ejpovické útesy jsou přírodní památkou.

Zkoumali jsme odhalený výchoz u ejpovických útesů. Měli jsme s sebou kladívko, sáček a terénní deník, geologickou mapu a klíč hornin a nerostů. Kladívko jsme nakonec nepoužili a vzorky jsme sbíraly ze spadané skály.

2 Cíl projektu

V naší skupině jsme se zaměřili na pátrání po těžbě nerostných surovin na Rokycansku. Našli jsme několik zajímavých lokalit.

V Ejpovicích se kdysi těžila železná ruda, hornina, která obsahuje železo, památkou po těžbě je dnes zatopený lom. Zaujalo nás, že když se v padesátých letech 20. století rozšiřovala těžba rud v okolí Ejpovic, bylo kvůli tomu odkloněno původní koryto řeky Klabavy, ale protože důl v Ejpovicích měl rudy málo a byla chudá, byla těžba ukončena a koryto vráceno zase zpět.

Dále jsme zjistili, že se kousek od Rokycan se už v 16. století těžilo černé uhlí, a to u města Radnice, kde se nachází karbonská pánev, uhlí zde bylo těsně pod povrchem, a tak se dobývalo povrchovým způsobem až do druhé poloviny 20. století, opět tam po těžbě zůstal zatopený lom.

Naše druhá skupina dostala za úkol hledat jaké nerostné suroviny jsou kolem Rokycanska. Hned nás napadla železná ruda, protože jsme už jednou s geologickým kroužkem navštívili Ejpovické útesy. U lomu jsme hledali vzorky železné rudy. Takže náplň naší skupiny byla jasná. První skupina zase hledala historii těžby železné rudy.

3 Postup při zpracování

Rozdělili jsme se do 2 skupin. Každá skupina pracovala na něčem jiném. První skupina hledala historické zmínky o těžbě železné rudy na Rokycansku, hlavně u obce Ejpovice a druhá skupina zase zkoumala nasbírané vzorky železné rudy. Druhá skupina měla sáček na vzorky, terénní deník a geologickou mapu. Nejdříve jsme v geologické mapě označili, kde se nachází a kde jsme pozorovali horninový výchoz, pak jsme hledali informace o okrese Rokycany. Vše jsme zapisovali do terénního deníku.

3 Terénní deník

Terénní deník					
Název a číslo bodu	Název nejbližšího města nebo obce	Souřadnice/GPS	Lokalizace bodu ke dvěma významným stálým bodům v terénu	Popis lokality	Popis horniny
Slet 3	Rokycany		Výchoz je umístěn 400m vlakové zastávky u obce Ejpvovice.	Skalní výchoz o výšce 3 m a šířce 3 m, výchoz je 3m. Pravý břeh Ejpvického lomu.	Železná ruda je hornina – minerál, který obsahuje železo v takové chemické formě, která umožňuje jeho hospodárné získání hutnickými metodami.

4 Závěr miniprojektu

Železná Ruda vznikla počátkem 16.stol. při obchodní stezce spojující řezenské biskupství s Prahou. Stezka založená Přemyslem Otakarem II. ve 2. pol. 13. století vedla od Dunaje k dnešnímu Zwieselu a odtud údolím

První etapa a první "rozkvět" je spojen s dolováním železné rudy. Tato zde byla komplexně zpracovávána : od tavby surového železa až po výrobu železného nářadí a železných prutů k dalšímu prodeji. Bohaté zdroje dřeva, zpracovávali uhlíři v milířích na dřevěné uhlí a kolomazníci na kolomaz. Dřevěné uhlí pak sloužilo k tavbě surového železa.

Zpracování železa postupně na sebe nabalovalo další řemesla : horníci těžili rudu, povozníci ji dopravovali k pecím a rozváželi hotové výrobky, dřevorubci těžili dřevo (tehdy převážně tvrdé listnáče-buk a javory), uhlíři pálili uhlí, hutníci tavili rudu, kováři železo dále zpracovávali, tesaři a sekerníci stavěli hamry a vodní kola, kolomazníci "pálili" ze dřeva a pryskyřic kolomaz na mazání pohyblivých součástí vodních kol a hamrů a na kola vozů. Odhadem se tohoto procesu účastnilo minimálně 500 lidí.

Druhé období rozvoje Železné Rudy můžeme nazvat dobou skleněnou. Odstartoval ji hrabě Jindřich Nothaft z Wernecku. R. 1624 si vyžádal povolení k zakládání skláren a osad.

Za doby sklářského boomu si zde významné sklářské rody stavěly honosná sídla (zámeček na Debrníku rodu Hafenbrädlů). Ze starých kronik se pak dovídáme, že šikovný sklář si vydělal několikanásobek dělnické mzdy ve vnitrozemí a život tehdejších sklářů byl rozmařilý až prostopášný.

V této době nastává 3 etapa rozvoje - doba turistického ruchu, kdy došlo k zatopení lomu u Ejpvovic. V dnešní době je lom využíván k rekreačním účelům.

Podle geologické mapy jsme určili, že Ejpvické útesy patří do období paleozoikum – prvohory. Okres Rokycany se nachází v západních Čechách, v severovýchodní části Plzeňského kraje. Okresním městem jsou Rokycany.

Dále okres sousedí se Středočeským krajem - s okresy Rakovník (na severovýchodě), Beroun (na východě) a Příbram (na jihovýchodě).

Území okresu leží v nadmořských výškách od 250 do 750 metrů. Celá západní část okresu je položena spíše níže, jeho přirozenou severozápadní a severní hranici tvoří údolí řeky Berounky. Východně od Radnic a Rokycan se zvedá masiv Radče - součásti Křivoklátské vrchoviny. Najdeme tam nejvýše položená místa okresu. Východní a jihovýchodní hranici okresu potom tvoří úpatí Brdského pohoří, v jehož centrální části se rozkládá rozsáhlý vojenský újezd. Oblasti mezi Rokycany, Radnicemi a Zvíkovcem a jižně od Zbiroha jsou zemědělsky využívány.

Nejvyšším bodem okresu je centrální masiv Radče (721 m), kóta Brno (718 m). Východně od Rokycan se nad obcí Svojkovice tyčí dominantní vrch Žďár (629 m), ze západní strany uzavírá Rokycanskou kotlinu Čilina (523 m). Na severovýchodě okresu, v prostoru CHKO Křivoklátsko, je nejvyšším vrcholem Těchovín (616 m).

Nejvýše položenou obcí okresu je podbrdský Trokavec (615 m) - v současnosti známý zejm. referendem o umístění amerického radaru v Brdech. Naopak nejnižší položenou obcí je Liblín (312 m) - na řece Berounce.

Nejnižší položený bod okresu najdeme v katastru obce Čilá, v místě, kde řeka Berounka opouští území západních Čech (250 m).

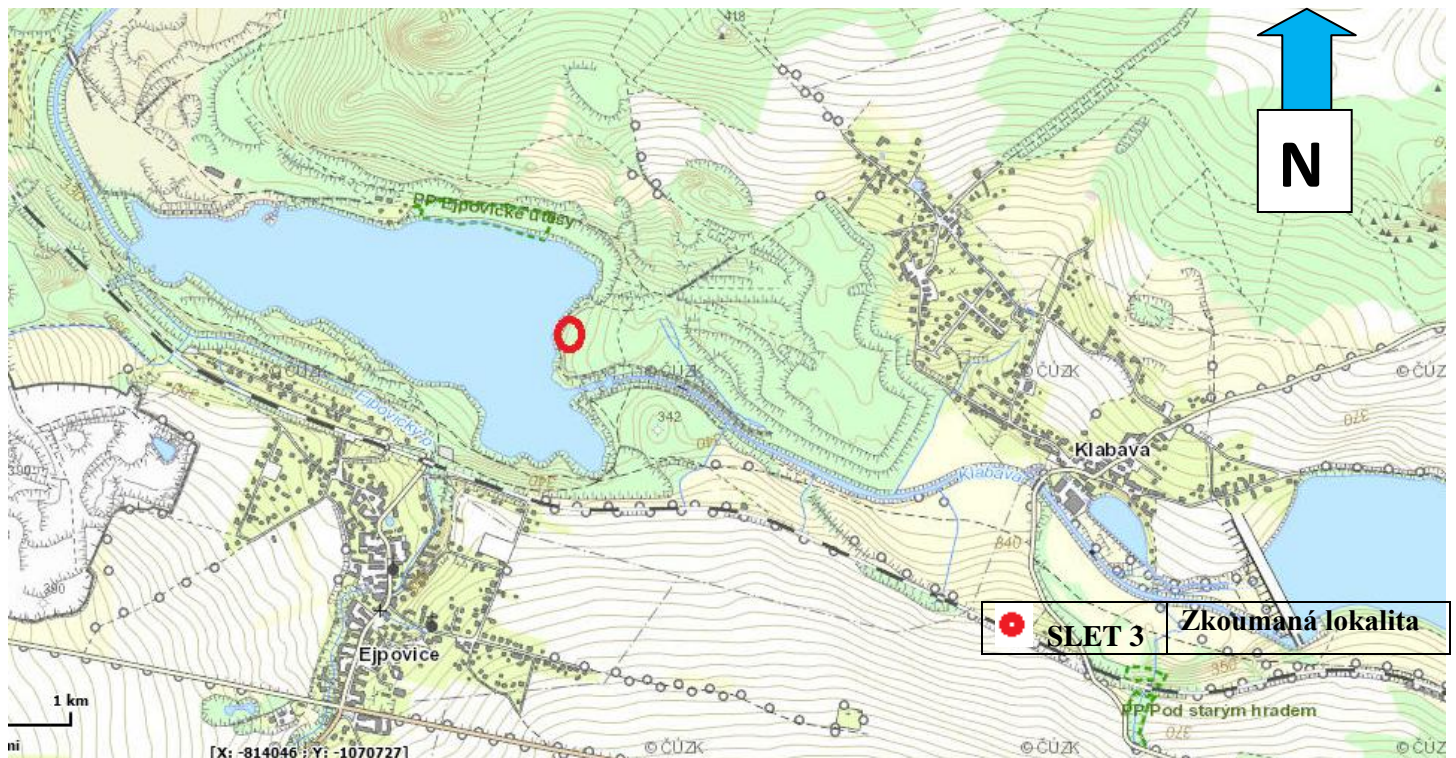
Okres Rokycany patří mezi území, kde nejsou nijak zvlášť výškové rozdíly. V minulých měsících jsme opět s kroužkem již navštívili některé vrcholy. Na Rokycansku jsou převážně pole a louky. Lesů zde moc už nezbylo.

Nerostné suroviny na Rokycansku

Rokycansko bylo v minulosti velmi bohaté na nerostné suroviny.

V Radnické pánvi se až do roku 1987 těžilo černé uhlí, dnes jsou ložiska vytěžena. Mezi Klabavou a Ejpovicemi byla ložiska méně kvalitní železné rudy. Okres byl také relativně bohatý na stavební suroviny - písek a kámen.

Obrázek 1 - výřez geologické mapy

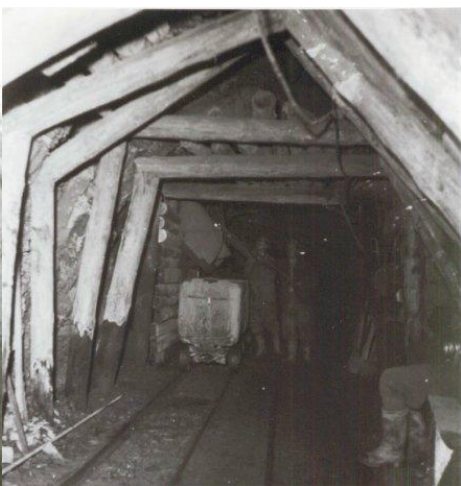
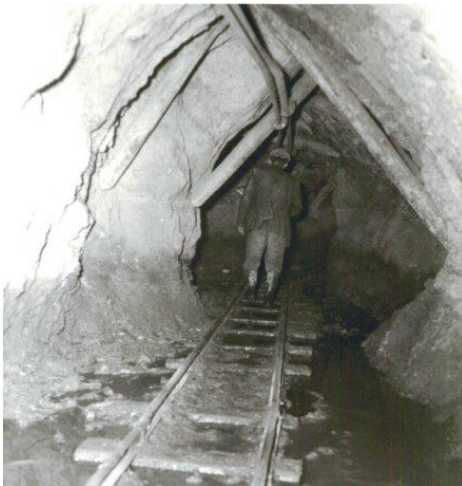

Vyznačení zkoumané lokality – Výchoz u lomu

Obrázek 2

Obrázek 3

Obrázek 4

Důl Ejpvovice - Kyšice

Důl Ejpvovice - Kyšice

Skalní výchoz – lom u Ejpvovic

Obrázek 5

Tvorba geologické mapy ČR

6 Použité odkazy

Wikipedie (online) (cit. 2013-10-15). Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Rokycansk%C3%A1_str%C3%A1%C5%88

Wikipedie (online) (cit. 2013-10-15). Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Rokycany#P.C5.99.C3.ADrodn.C3.AD_podm.C3.ADnky

Geologické lokality. (online) (cit. 2013-10-15). Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/1004>

Biological Library. (online) (cit. 2013-10-15). Dostupné z: <http://www.biolib.cz/cz/locality/id1950/>

<http://www.klabava.yc.cz/fotografie/tezba/tezba.php>